

SENAT DE BELGIQUE BELGISCHE SENAAT

SESSION DE 1958-1959

SEANCE DU 16 JUIN 1959

Projet de loi réprimant l'apologie des crimes et délits contre la sûreté extérieure de l'Etat et des crimes et délits commis en violation des lois et coutumes de la guerre.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Après la nécessaire répression des actes de collaboration avec l'occupant, un projet de loi supprimant tout ou partie des déchéances prévues par l'article 123/6 du Code pénal en faveur de certaines personnes qui ont failli à leur devoir civique pendant la dernière guerre (Cf. Doc. Sénat 1956-1957 n° 88) avait été soumis à vos délibérations.

Ces mesures ont été inspirées par un souci d'apaisement. C'est le même souci qui incite le Gouvernement à vous proposer aujourd'hui un projet de loi qui doit prémunir le Pays contre une éventuelle recrudescence des activités antinationales.

L'apaisement n'est point en effet la justification de la complaisance envers l'ennemi.

Et si la Nation n'a rien à gagner à rejeter dans le « clan de l'amertume » ceux qui ont manqué à leur devoir et payé leurs fautes, elle ne peut cependant permettre que l'on justifie, que l'on exalte ou que l'on prône la collaboration avec l'occupant ou les crimes de guerre.

D'une part donc, le Gouvernement a suggéré au Parlement de marquer sa volonté d'apaisement

ZITTING 1958-1959

VERGADERING VAN 16 JUNI 1959

Ontwerp van wet tot bestraffing van de apologie van de misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, en van de misdaden en wanbedrijven, die in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken werden gepleegd.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Na de noodzakelijke bestraffing van de daden van collaboratie met de bezetter, werd U een ontwerp van wet ter beraadslaging voorgelegd, waarbij alle of een gedeelte van de in artikel 123/6 van het Wetboek van strafrecht opgesomde vervallenverklaringen geschrapt worden ten gunste van bepaalde personen die gedurende de jongste oorlog aan hun burgerplicht tekort zijn gekomen (cf. Besch. Senaat 1956-1957 n° 88).

Die maatregelen werden ingegeven door de bezorgdheid om de gemoederen tot bedaren te brengen. Op grond van dezelfde bezorgdheid legt de Regering U thans een wetsontwerp voor dat het Land voor een eventuele heropflakking van de antinationale activiteiten moet behoeden.

De gemoederen tot bedaren brengen betekent immers geenszins dat men de daden van hen die de vijand ter wille waren, wil rechtvaardigen.

En hoewel de Natie er niets bij te winnen heeft dat zij die aan hun plicht zijn tekort gekomen en hun fouten betaald hebben, terug naar de kliek der verbitterden gedreven worden, mag zij toch niet gedogen dat de collaboratie met de bezetter of de oorlogsmisdaden gerechtvaardigd, verheerlijkt of opgehemeld worden.

Ter ene zijde heeft de Regering derhalve aan het Parlement voorgesteld uiting te geven aan zijn

à l'égard de certaines fautes commises sous l'occupation.

D'autre part — et c'est le but du présent projet — il convie le législateur à réprimer les agissements susceptibles de compromettre cet apaisement qu'il veut durable et profitable au Pays.

C'est pourquoi il propose, par le présent projet de loi, d'ériger en infraction l'apologie des crimes ou délits contre la sûreté extérieure de l'Etat ou des crimes ou délits commis en violation des lois et coutumes de la guerre, qui ont été sanctionnés par une décision judiciaire coulée en force de chose jugée.

L'article 1er du projet punit d'un emprisonnement de huit jours à trois ans et d'une amende de 50 francs à 3.000 francs, quiconque aura fait l'apologie de ces crimes ou délits soit par des discours tenus dans des réunions ou lieux publics, soit par des écrits, des imprimés, des images ou emblèmes quelconques, qui auront été affichés, distribués ou vendus, mis en vente ou exposés aux regards du public.

Cet article s'inspire de l'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 25 mars 1891 portant répression de la provocation à commettre des crimes ou des délits.

Les moyens servant à commettre l'infraction sont identiques de même que les peines d'emprisonnement et d'amende.

Mais l'alinéa 2 de l'article, qui concerne l'interdiction des droits énumérés à l'article 31 du Code pénal s'écarte du système rigide de la loi du 25 mars 1891 pour laisser au juge le soin d'apprécier si l'interdiction s'impose et si elle doit porter sur tout ou partie des droits.

L'article 2 étend à l'infraction prévue par le projet l'application de toutes les dispositions du livre Ier du Code pénal.

L'article 3, enfin, fixe le délai de prescription de l'action publique et de l'action civile résultant de cette infraction à trois mois comme le fait l'article 4 de la loi du 25 mars 1891.

Le Ministre de la Justice,

wil de gemoederen ten opzichte van sommige gedurende de bezetting begane fouten tot bedaren te brengen.

Ter andere zijde — en dit is het doel van onderhavig ontwerp — nodigt zij de wetgever uit om de handelingen te bestraffen, waardoor deze bedaring van de gemoederen die naar haar wil voor het Land duurzaam en heilzaam moet zijn, in gevaar kan gebracht worden.

Daarom stelt zij bij dit wetsontwerp voor straf te stellen op het goedpraten van de misdaden of wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat of van de misdaden en wanbedrijven, gepleegd in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken, die bij in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak werden bestraft.

Bij artikel 1 van het ontwerp wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot drie jaar en met geldboete van 50 frank tot 3.000 frank al wie, hetzij door woorden, in openbare bijeenkomsten of plaatsen uitgesproken, hetzij door geschriften, drukwerken, door om 't even welke prenten of zinnebeelden, die werden aangeplakt, verspreidt of verkocht, te koop geboden of openlijk ten toon gesteld, die misdaden of wanbedrijven heeft goedgepraat.

Dit artikel neemt een voorbeeld aan artikel 1, eerste lid, van de wet van 25 maart 1891 houdende bestraffing van de aanzetting tot het plegen van misdaden of wanbedrijven.

De middelen welke dienen om het misdrijf te plegen, evenals de gevangenisstraf en de geldboete, zijn dezelfde.

Het tweede lid van het artikel, dat de ontzetting van de in artikel 31 van het Strafwetboek opgesomde rechten betreft, wijkt echter af van het streng stelsel van de wet van 25 maart 1891 om aan de rechter de zorg te laten erover te oordelen of de ontzetting geboden is en of zij op alle of een gedeelte van de rechten moet slaan.

Bij artikel 2 worden al de bepalingen van boek I van het Wetboek van strafrecht op het door het ontwerp bedoelde misdrijf van toepassing verklaard.

Tenslotte wordt bij artikel 3 de termijn voor de verjaring van de publieke vordering en van de burgerlijke vordering, die uit dit misdrijf voortvloeit, zoals bij artikel 4 van de wet van 25 maart 1891, vastgesteld op drie maanden.

De Minister van Justitie,

L. MERCHERS.

Projet de loi réprimant l'apologie des crimes et délits contre la sûreté extérieure de l'Etat et des crimes et délits commis en violation des lois et coutumes de la guerre.

BAUDOUIN,
ROI DES BELGES.

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre Nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

Article Premier.

Sera puni d'un emprisonnement de huit jours à trois ans et d'une amende de 50 francs à 3.000 francs, quiconque, soit par des discours tenus dans des réunions ou lieux publics, soit par des écrits, des imprimés, des images ou emblèmes quelconques, qui auront été affichés, distribués ou vendus, mis en vente ou exposés aux regards du public, aura fait l'apologie de crimes ou délits contre la sûreté extérieure de l'Etat, ou de crimes ou délits commis en violation des lois et coutumes de la guerre, sanctionnés par une décision judiciaire passée en force de chose jugée, même si la condamnation a été ensuite effacée par l'effet de l'amnistie ou de la réhabilitation.

L'interdiction de l'exercice de tout ou partie des droits énumérés à l'article 31 du Code pénal pourra, en outre, être prononcée pour un terme de cinq ans à dix ans.

Art. 2.

Les dispositions du Livre Ier du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85, seront applicables aux infractions prévues par l'article 1er.

Art. 3.

L'action publique et l'action civile résultant des infractions prévues par l'article 1er seront

Ontwerp van wet tot bestraffing van de apologie van de misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, en van de misdaden en wanbedrijven, die in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken werden gepleegd.

BOUDEWIJN,
KONING DER BELGEN.

Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze Naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Eerste Artikel.

Wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot drie jaar en met geldboete van 50 frank tot 3.000 frank al wie, hetzij door woorden, in openbare bijeenkomsten of plaatsen uitgesproken, hetzij door geschriften, drukwerken, door om 't even welke prenten of zinnebeelden, die werden aangeplakt, verspreid of verkocht, te koop geboden of openlijk ten toon gesteld, de apologie heeft gemaakt van misdaden of wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat of van misdaden of wanbedrijven in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken gepleegd, die bij in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak werden bestraft, zelfs als de veroordeling daarna ten gevolge van amnestie of eerherstel werd uitgewist.

Bovendien kan de ontzetting van alle of van een gedeelte van de rechten, opgesomd in artikel 31 van het Wetboek van strafrecht, voor een termijn van vijf tot tien jaren worden uitgesproken.

Art. 2.

De bepalingen van Boek I van het Wetboek van strafrecht, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, zijn van toepassing op de bij artikel 1 bepaalde misdrijven.

Art. 3.

De publieke vordering en de burgerlijke vordering, die uit de bij artikel 1 bepaalde misdrijven

prescrites après trois mois à dater du jour où ces infractions auront été commises.

voortvloeit, verjaren na drie maanden, te rekenen van de dag, waarop die misdrijven werden gepleegd.

Donné à Bruxelles, le 16 juin 1959.

Gegeven te Brussel, 16 juni 1959.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :
Le Ministre de la Justice,

VAN KONINGSWEGE :
De Minister van Justitie,

L. MERCHERS.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 29 mai 1959, d'une demande d'avis, *dans un délai ne dépassant pas trois jours*, sur un projet de loi « réprimant l'apologie des crimes et délits contre la sûreté extérieure de l'Etat et des crimes et délits commis en violation des lois et coutumes de la guerre », a donné le 1er juin 1959 l'avis suivant :

Alors que le projet de loi relatif à l'épuration civique, déposé par le Gouvernement en 1957 (Doc. Sénat, session 1956-1957, n° 88) tendait à supprimer tout ou partie des déchéances prévues par l'article 123sexies du Code pénal, en faveur de certaines personnes qui ont failli à leur devoir civique pendant la dernière guerre, le projet actuel a pour objet de réprimer l'apologie des crimes et délits contre la sûreté extérieure de l'Etat ou commis en violation des lois et coutumes de la guerre. Si les mesures envisagées en 1957 procédaient d'un souci d'apaisement, ce même souci conduit aujourd'hui le Gouvernement à prémunir le pays contre une éventuelle recrudescence des activités antinationales.

L'article 1er, alinéa 1er, du projet s'inspire de l'article 1er de la loi du 25 mars 1891 portant répression de la provocation à commettre des crimes et des délits, modifié par l'article 3 de la loi du 28 juillet 1934. Mais, tandis que cette loi punit celui qui, par les moyens qui y sont mentionnés, aura directement et méchamment provoqué à commettre des faits qualifiés crimes par la loi, sans que cette provocation ait été suivie d'effet, le projet prévoit la condamnation de celui qui aura fait l'apologie de certains crimes ou délits déjà sanctionnés par une décision judiciaire passée en force de chose jugée.

L'article 1er, alinéa 1er, est ambigu. En effet, tel qu'il est rédigé, l'on peut se demander si l'apologie de certains criminels, sans rappel des faits qui ont justifié leur condamnation, tombe ou non sous l'application de cet alinéa.

D'autre part, la question peut se poser de savoir si les mots « sanctionnés par une décision judiciaire » se rapportent aussi bien aux crimes et délits contre la sûreté de l'Etat qu'aux crimes et délits commis en violation des lois et coutumes de la guerre ».

Le texte devrait être précisé à ce double point de vue. Dans le bref délai qui lui est imparti, le Conseil d'Etat n'a pu s'informer des intentions du Gouvernement et proposer un texte qui y réponde.

Il convient de constater encore qu'alors que la loi de 1891 prévoyait des peines plus fortes en cas de récidive dans les cinq ans qui suivent une condamnation encourue en vertu de l'article 1er de cette loi, le projet n'envisage aucune aggravation de peine pour le cas où un individu, condamné une première fois pour une apologie de crime ou de délit, est poursuivi pour une nouvelle infraction à la même disposition pénale. Seul l'article 56 du Code pénal sera applicable en cas de récidive, mais uniquement lorsque la première condamnation aura été un emprisonnement d'un an au moins.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 29e mei 1959 door de Minister van Justitie verzocht hem, *binnen een termijn van ten hoogste drie dagen*, van advies te dienen over een ontwerp van wet « tot bestraffing van de apologie van de misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, en van de misdaden en wanbedrijven, die in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken werden gepleegd », heeft de 1^e juni 1959 het volgend advies gegeven :

Waar het door de Regering in 1957 (Gedr. st. Senaat, zitting 1956-1957, n° 88) ingediende ontwerp van wet betreffende de epuratie inzake burgertrouw ten doel had, alle of een gedeelte van de in artikel 123sexies van het Wetboek van strafrecht opgesomde vervallenverklaringen ongedaan te maken in hoofde van bepaalde personen die tijdens de jongste oorlog aan hun burgerplichten tekort zijn gekomen, strekt het huidige ontwerp tot bestraffing van de « apologie » der misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat dan wel in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken gepleegd. Hetzelfde streven naar een algemene bedaring, dat aan de in 1957 voorgenomen maatregelen ten grondslag lag, beweegt de Regering er thans toe het land tegen een eventuele opflakering van antinationale activiteiten te beveiligen.

Artikel 1, eerste lid, van het ontwerp is geredigeerd naar het voorbeeld van artikel 1 van de wet van 25 maart 1891 houdende bestraffing van de aanzetting tot het plegen van misdaden en wanbedrijven, zoals het bij artikel 3 van de wet van 28 juli 1934 is gewijzigd. Terwijl echter deze wet degene strafe die, met behulp van de middelen welke zij noemt, rechtstreeks en kwaadwillig doch zonder gevolg aangezet heeft tot het plegen van door de wet als misdaden gekwalificeerde feiten, stelt het ontwerp de veroordeling in het vooruitzicht van degene, die « de apologie heeft gemaakt » van misdaden of wanbedrijven welke reeds door een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak werden bestraft.

Het eerste lid van artikel 1 is dubbelzinnig ; de ontwerp-tekst wettigt immers de vraag of de « apologie » van bepaalde misdadigers, zonder dat de feiten ter rechtvaardiging van hun veroordeling in herinnering worden gebracht, al dan niet onder toepassing van dat lid valt.

Anderzijds is het allesbehalve duidelijk of de woorden « bestraft bij rechterlijke beslissing » zowel slaan op misdaden en wanbedrijven tegen de veiligheid van de Staat als op « misdaden en wanbedrijven in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken gepleegd ».

De tekst behoort in beide opzichten nader te worden gepreciseerd. Binnen de korte termijn waarover hij maar beschikte, is de Raad van State onmogelijk in een onderzoek naar de bedoelingen der Regering kunnen treden en heeft hij evenmin een tekst kunnen voorstellen die aan deze bedoelingen tegemoet komt.

Voorts moge er worden op gewezen dat, terwijl de wet van 1891 strengere straffen stelde op herhaling binnen vijf jaar na een veroordeling op grond van artikel 1 van deze wet, het ontwerp generlei strafverhoging voorschrijft ten aanzien van iemand die, na een eerste maal wegens « apologie » van misdaad of wanbedrijf te zijn veroordeeld, voor een nieuwe overtreding van dezelfde strafbepaling wordt vervolgd. Enkel artikel 56 van het Wetboek van strafrecht zal in geval van herhaling toepasselijk zijn, en alleen dan nog wanneer de eerste veroordeling een gevangenisstraf van ten minste één jaar bedroeg.

Aux termes de l'alinéa 2 de l'article 1er, l'interdiction de tout ou partie des droits énumérés à l'article 31 du Code pénal pourra être prononcée pour un terme de cinq ans. La loi de 1891, de son côté, ne prévoit pas la déchéance à l'occasion d'une première condamnation, mais l'impose en cas de récidive.

Le premier alinéa de l'article 1er de la version néerlandaise devrait être rédigé de la façon indiquée à la fin du présent avis.

La chambre était composée de

MM. J. SUETENS, premier président ;

L. MOUREAU et G. HOLOYE, conseillers d'Etat ;

C. ROUSSEAUX, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J. SUETENS.

Le rapport a été présenté par M. E. JOACHIM, auditeur général.

Le Greffier, — De Griffier,

(s./get.) C. ROUSSEAUX.

Pour expédition délivrée au Ministre de la Justice.

Le 8 juin 1959.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

(s./get.) R. DECKMYN.

Volgens het tweede lid van artikel 1 kan ontzetting van alle of van een gedeelte van de in artikel 31 van het Wetboek van strafrecht opgesomde rechten uitgesproken worden voor een termijn van vijf jaar. De wet van 1891, harerzijds, spreekt niet van vervallenverklaring voor een eerste veroordeling, maar stelt ze verplicht in geval van herhaling.

De Nederlandse tekst van het eerste lid van artikel 1 leze men als volgt :

« Artikel 1.

» Met gevangenisstraf van acht dagen tot drie jaar en met geldboete van 50 frank tot 3.000 frank wordt gestraft hij die, hetzij door redevoeringen in openbare vergaderingen of op openbare plaatsen uitgesproken, hetzij door geschriften, drukwerken, door om het even welke prenten of zinnebeelden, die werden aangeplakt, verspreid of verkocht, te koop geboden of openlijk ten toon gesteld, zich schuldig heeft gemaakt aan de apologie van misdaden of wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat of van misdaden of wanbedrijven in strijd met de oorlogswetten en -gebruiken gepleegd, die bij in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak werden gestraft, zelfs al werd de veroordeling daarna ten gevolge van amnestie of eerherstel uitgewist. »

De kamer was samengesteld uit de

HH. J. SUETENS, eerste-voorzitter ;

L. MOUREAU en G. HOLOYE, raadsheren van State ;

C. ROUSSEAUX, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. SUETENS.

Het verslag werd uitgebracht door de H. E. JOACHIM, auditeur-generaal.

Le Président, — De Voorzitter,

(s./get.) J. SUETENS.

Voor uitgifte afgeleverd aan de Minister van Justitie.

8 juni 1959.

De Griffier van de Raad van State,